

TORONTÁL

Ara 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckserek, Obilittyeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ara 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckserek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

Az ellenzék felkészült a parlamenti harcra.

A demokraták a dzsemijettek ellen.
— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, szept. 17.

Közölte a „Torontál”, hogy a parlament szeptember huszadikán tartja megnyitó ülését. A szkupstina, mint megirtuk, letárgyalja az október, november és december havi indemnitást, majd elnapolják az üléseket október huszadikáig, amikor is rendes összehívásban újra megnyitják a nemzetgyűlést.

Ellenzéki körökben az elnapolást azzal magyarázzák, hogy a kormánynak nincs biztosítva a parlamenti többsége. A dzsemijettek és a németekre nem számíthat, mert eddig is csak mindig újabb és újabb koncessziókat követeltek, amiknek megtagadása pedig könnyen szakadásra vezethet.

Az ellenzék különben kiméletlen parlamenti harcra készül. Különösen áll ez a megállapítás a demokráta-pártra, amely az oppozíciós tábor főszlopat alkotja. Jól értesült politikai körökben beszélik, hogy a demokraták már a szkupstina első ülésén heves harcot indítanak a dzsemijettek ellen. A délszerbiai muzulmánokat ugyanis azzal vádolják, hogy ők inscenálták a mitrovicai véres összetűzést, amely a szlávok és muzulmánok között lefolyt. A demokráta szónokok követelni fogják, hogy a dzsemijett szervezeteket feloszlassák, vezetőik ellen pedig megindítsák az eljárást, mert a kemalistákkal vannak összekötöttségben.

A földművesek minden valószínűség szerint egyesülnek a szlovén földművesekkel és közös harcot vívnak a kormány ellen. A klerikálisok a jövő ciklusban is megmaradnak szelid ellenzéknek. Hevesebb elmentáborot fognak alkotni a muzulmánok, akik jó előre már felkészültek a szkupstina támadásokra.

A mellőzött spanyol tábornokok a katonai diktatura ellen.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Madrid, szept. 17.

Királyi rendelet jelent meg ma, amely valamennyi miniszteri állást megszünteti a hadügyi államtitkárság kivételével. Nagy feltűnést keltett, hogy a liberális pártok vezetői följárlották támogatásukat De Riverának.

Több a direktóriumból mellőzött tábornok, számos egyesület és szervezet azonban már is elégedetlenkedik és az új kormány ellen fordul, mert az államesiny az ő megkérdésük és tanácsuk nélkül történt.

Olaszország jobb belátásra jutott.

A fiumei kormány lemondott — kormányzó a város élén.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 17.

A fiumei kérdés szeptember tizenötödikén új fázisba jutott. Az olasz kormány, mint ahogy politikai körökben álltják, új javaslatot küldött az SHS kormánynak, amelyben a tárgyalások folytatását indítványozza. A további megbeszélések székhelyéül azonban nem Rómát jelölte meg a kormány, hanem egy utóbb megállapítandó semleges területen fekvő várost ajánl. A fordulatot Beogradban azzal magyarázzák, hogy a francia kormány a római, budapesti és szófiai kormányhoz jegyzéket intézett, amelyben közli, hogy az SHS állam és Olaszország közötti konfliktusba diplomáciai úton s ha kell fegyveres erővel is beavatkozik. Az erélyes közbelépésnek tulajdonítják azt is, hogy Olaszország a túlzott követelésektől elállt és újabb alapon hajlandó egyezkedni.

Tegnap délután Beogradban szenzációs hír terjedt el. A fáma szerint a zagrebi „Riječ” a Stefani ügynökségtől táviratot kapott, amely a következőket tartalmazta:

Depoli, Fiume állam elnöke értesítést küldött Rómába, hogy a fiumei kormány kénytelen lemondani, nem vállalhatja tovább a felelősséget és további sürgős intézkedéseket kér.

A római kormány elhatározta, hogy Fiuméba katonai kormányzót nevez ki. A kormányzó állást — hír szerint — Giardino szenátor tábornokkal töltötték be. A kormányzó szigorú rendeletet kapott, hogy tarassa fenn a rendet Fiumében, állítsa helyre a közbiztonságot és gondoskodjon a lakosság élelmézéséről.

A Stefani ügynökség jelentése szerint a római kormány a rendeletről értesítette a beogradi kormányt is. Délutánig hiába várták a jelentést, s így a hír valódiságáról még nem győződhetek meg.

Róma, szept. 17.

A Stefani-ügynökség jelenti: Depoli tanár, a fiumei állam alelnöke, ki Zanella távozása óta az államügyeit vezeti, az olasz kormányhoz fordult s feltárta a városban uralkodó tarthatatlan helyzetet. Az olasz kormány most a fiumei abnormis viszonyokra való tekintettel, a város, illetve állam ügyeinek végeleges rendezéséig Giardino szenátor-tábornokot kinevezte a város katonai kormányzójává. A kinevezést a közrend és a közigazgatás biztosítása tette szükségessé. A határozatot az olasz kormány úgy az SHS állam mint a többi hatalom kormányával közölte.

A szélsőjobboldal már megint a zsidókérdésben nyargal.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Szeged, szept. 17.

A szélsőjobboldali parlamenti pártok ma Szegeden népgyűlést tartottak, amelyen Eckhardt Tibor volt a szónok.

Beszédében azt hangoztatta, hogy a külföldi kölesönnel célravezetőbb lett volna egy belföldi kölesön, amelyet a gabonakivétel okos kihasználásával meg lehetett volna valószínűsíteni.

A zsidókérdésről beszélve kijelen-

tette, hogy nem hiva az atrocitásoknak. A zsidókérdést nem lehet léha tüntetésekkel, pofozkodásokkal megoldani. Nem akarja, hogy az ország zsidókézen legyen. Vegyen Magyarország példát a törököktől, akik minden idegen uralmat leráztak magukról.

A zsidókérdésnek törvényes és sürgős megoldását hangoztatta ezután Lendvai István. Szerinte ez lett volna a nemzetgyűlés első feladata, hogy ezt a kérdést megoldja. Ha egy pogrom következne be, úgy azok felelősek ezért, akik elmulasztották a kérdés rendezését.

TÖZSDE

Szeptember 17.

Beograd. (Zárlat.) London 42175, Páris 543, Milano 410, Newyork 9235, Genf 1655, Prága 278, Wien 013, Szaloniki 140, Bukarest 43, Amsterdam 3615, Szófia 90, Bruxelles 452.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 565 és egyenyed, London 2568, Páris 3275, Milano 2485, Prága 1697 és egyheted, Wien, 0007965, Budapest 00310, Beograd 605, Bukarest 260, Varsó 00020, Berlin 0000003 és fél, Szófia 545.

Budapest. (Zárlat.) Páris 1150—1216, Prága 585—629, Beograd 207—221, Varsó 700—865, Berlin 0015—0035.

A francia-német jóvátétel ügye.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, szept. 17.

Poincaré Dun Sur Meuseben egy hadiemiék leleplezésekor ismét a német-francia viszonyról beszélt.

A békeszerződés aláírásakor — mondotta Poincaré — a szövetségesek megérték és Németország pedig megesküdt, hogy a büncselekmények és a károk jóvátételnek. Németország mindenképpen huzabalaszja a jóvátételt és így Németország ígérete nem egyéb holt betűnél.

Szövetségesek méltatlanul idegeskednek, amiért a németeket kötelezettségeikre emlékeztetni merjük. Birálgatnak, kárhoznak, uralomvágyónak mondonak. Ez sérti a francia nemzetet, amely azt képzelte, hogy őt saját magáért szeretik.

A népek viszonyában nem lenne többé biztonság, ha a megkötött szerződéseket letagadnák. Mivel a versaillesi szerződés a német jóvátételt kimondottan a jóvátételi bizottságra bízta, ezért Franciaország más bizottság beavatkozását nem tűri.

Essen, szept. 17.

Degoutte tábornok, a francia megszálló seregek parancsnoka, a német aranykölesönjegyzést a Ruhrvidéken és a düsseldorfi hídfo területén betiltotta. A betiltásra az adott okot, hogy a jegyzés ügyét nem terjesztették eléje jóváhagyásra.

Degoutte rendelete szerint a jegyzett összegeket kártérítés nélkül lefoglalják. A betiltó rendelet ellen vető magánszemélyeket megbüntetik, a pénzüntézeteket pedig bezárják.

Berlin, szept. 17.

Politikai körökben Poincaré Dun Sur Meuseban mondott beszéde nagy megütközést keltett. A francia kormányelnök magatartását arra magyarázzák, hogy erős pozíciót akar magának teremteni a Baldwinnal küszöbön álló tárgyalásokhoz.

Stresemann a napokban külföldi lap tudósítók előtt válaszolni fog Poincarénak.

A Berliner Montagspost véleménye szerint Németország megvárja Poincaré és Baldwin tanácskozásainak eredményét, azután fog felelni a beszédre.

Páris, szept. 17.

A Nièvre-tartomány megyei főtanácsa tizennégy szavazattal kettő ellen felszólította a kormányt, hogy a legrövidebben igyekezzen Németországgal megegyezni és a megszállást megszüntetni.

A megye prefektusa a szavazás után lemondott.

A királyi kegyelem...

Tizenkét becskerekét fogoly kapott amnesztiát.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerek, szept. 18.

A trónörökös születésével a királyi házat és az ország lakosságát ért nagy örömet azokkal is éreztették, akiket a földi igazságszolgáltatás rövidebb-hosszabb időre megfosztott a legnemesebb és legedesebb emberi kinstől, a szabadságtól. Az országos nagy ünnepet emlékeztetéssé teszik azok részére is, akik magukról megfélemlítve, máséhoz nyultak, más testi épségén kárt tettek, vagy más bűncselekmény elkövetésével szembe kerültek a fennálló törvényekkel.

A királyi amnesztia folytán számtalan fogoly nyerte vissza a szabadságát, nem egynek a büntetését pedig jelentékenyen leszállították. A becskerekéi fogház lakói közül tizenkétet részesültek királyi kegyelemben. Ezek névszerint a következők:

M. Veszeli (kiskoru) melencei, sikkasztásért két hónapra, Miók Todor veliktoráki, csalásért négy hónapra, Z. Pera (kiskoru) melencei, lopás vétségéért nyolc hónapra, Krizsán Antal muzsljai, vérfertőzésért két évi fogházra, Fonda János becskerekéi, lopásért egy évre, Szabó Péter muzsljai, lopásért egy évre, Szégyeni Mihály szécsányi, lopásért hat hónapra, Petrovesan Miladin veliktoráki, emberölésért egy évre, Sztan Mária veliktoráki, lopásért másfél évre, Révész József muzsljai, halált okozó súlyos testi sértésért tíz hónapi fogházra, Sajin Jęfta szentjánosi, lopásért másfél évi börtönre és Perkin Misa vranjevoi, gyilkosságban való részességért két és félszázötven évi börtönre elítelt fogoly büntetésének hátralévő részét elengedték.

Az amnesztiarendelet folytán néhány fogoly büntetését jelentős mértékben leszállították.

Maximovity Sztvetiszlav királyi vezetőügyész beszéd keretében közölte az érdekeltekkel az amnesztiát, amelynek folytán visszanyerik szabadságukat. Figyelmeztette a szabadulókat, hogy becsüljék meg a királyi kegyelmet, helyezkedjenek el újra a polgári életben s ne térjenek soha többé bűnös útra.

A foglyok még a délután megkapták keresményüket s batyuikkal elhagyták a becskerekéi fogházat. Tizenkét ember szíve dobogott fel hevesen a rég elvesztett és most újra visszanyert szabadságra. A kapuban még tanácstalanul megáll a csoport. Könnyező szemek mondonak búcsút a szürke falaknak, majd egyenkint megindulnak a város felé, egy elhibázott élet új célkitűzéseivel.

Októberben folyósítják az új katonatiszti fizetéseket.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, szept. 17.

A minisztertanács tegnap délelőtti ülést tartott, amelyen több kisebb fontosságú bel- és külpolitikai kérdésben határozott.

A minisztertanács ezenkívül elhatározta, hogy a katonatiszteknek már október hó elsején folyósítja az új tisztviselői törvényben megállapított illetményeket.

Véres vasárnap Melencin.

Gyilkolt, mert meg akarta magát bosszulni.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerek, szept. 18.

Tegnap délelőtti rövid telefonjelentés érkezett a becskerekéi királyi ügyészségre, amelyben a melencei csendőrparancsnok közli, hogy Melencin vasárnap este gyilkosság történt. Maximovity Sztvetiszlav vezetőügyész a jelentés alapján azonnal intézkedett a boncolás megejtése felől, amelynek idejét tegnap délutánra tűzte ki.

Érdeklődünk a gyilkosság előzménye és lefolyása iránt, amelyről illetékes helyen részletes felvilágosítást kaptunk.

Tjulun Zsiva melencei földmivestégeny már hosszabb idő óta rossz viszonyban élt Pidim Dusan községbeli földmivestésével. A civódás, amely még régebben kitört közöttük, egy koreszmában töltött délutánon, a múlt vasárnap komoly verekezésben robbant ki újra. A fizikailag erősebb Pidim letépette Tjulunot és amugy istenigazában elagyabugyálta. A nagy szégyent, a csunyán megcsufolt Tjulun nem tűrhette tetlenül s egy pillanatig sem gondolt arra, hogy a támadást megtorlatlanul hagyja. Annál is inkább érlelődhetett meg benne a bosszú gondolata, mert barátai állandó tréfálgatások célpontjává váltak és sürün célozgatnak a lemosatlan szégyenfoltra, amely maradó emlékképpé még mindig az arcán hirdette az ellenfél győzelmét.

Vasárnap este jó alkalom kínálkozott a becsületen esett csorba megbosszulására. A két ellenfél a koreszmában találkozott. Tjulun jóelőre

elkészült a küzdelemre és hogy kimenetelét mindenképpen a maga javára biztosítsa, egy nehéz vadászfegyvert vitt el támadóeszközként. A rendesnél valamivel korábban tért be az ivóba, ahol olyan helyet választott magának, ahonnan a legjobban figyelhette a bejáratot. Rövid várakozás után feltűnt az ajtóban a várva-várt ellenfél, Pidim Zsiva. Az ellenfél is ugylátszik előre számított a falálkozóra, mert az ajtóban óvatosan megállt és körülnézett a vendégseregen. A következő pillanatban Tjulun felugrott leshelyéből és puskatussal rátámadt a meglepett földmivestre. A támadás oly hirtelenül érte, hogy nem volt ideje védekezni ellene. Tjulun a súlyos fegyver agyával több ízben a szerencsétlen ember fejére vágott, aki eszméletlenül rogyott össze a vértől elöntött padlón. Néhányszor előretört még kebléből a halálhörgés s pár pillanat múlva, anélkül hogy eszméletéhez tért volna, meghalt. Az elősiető orvos már csak a halál beálltát konstataálhatta.

A melencei csendőrség még az este letartóztatta a gyilkost. Kihallgatása alkalmával elmondta, hogy Pidim nem akarta megölni s csak azzal a szándékkal támadt rája, hogy elverje.

A becskerekéi ügyészség utasítására tegnap délután Magyar Károly dr. törvényszéki orvos feboncolta az áldozatot. Maximovity Sztvetiszlav királyi ügyész és a vizsgálóbíró délután ugyancsak kiszállt a helyszínre.

Elfogott rablógyilkos.

Nappal az SHS, éjjel a román Bánátban tartózkodott.

Temesvár, szept. 18.

A temesvári ügyészség fogházából Birdea Péter fegyenc, aki 33 évi fogházra van elítélve, három társával együtt megszökött. A temesvári rendőrség széleskörű nyomozást indított a szökevények kézrekerítésére, annál is inkább, mert félő volt, hogy a négy, mindenre kész ember valami újabb bűntényt fog elkövetni. A temesvári rendőrség táviratozott a határrendőrségeknek, hogy indítsanak nyomozást a szökevények kézrekerítésére. Birdea Pétert ma éjszaka sikerült is elfogni Kécsa községben, amely a jugoszláv határon fekszik. Birdea nappal SHS területen tartózkodott és csak éjjelre jött át mindig Romániába. Kécsa Birdea szülőfaluja, ahol a szökött fegyenc azzal kezdte működését, hogy elment Bunea Simonhoz, aki feleségével él együtt és az első éjszaka felgyújtotta a házat. A tüzet sikerült eloltani. A gyújtogatásról valószínűvé vált, hogy Birdea a környéken tartózkodik s ezért a környékbeli csendőrség lesbeállt. Az éjszaka két csendőr felismerte a szökevényt és azonnal le is tartóztatták. Birdeát bilincsbbe verve bezárárták Temesvárra, ahol elmondta, hogy az utolsó pillanatban fogták el, mert a szerb területről csak azért jött át Kécsára, hogy pénzt szerezzen és azzal Amerikába utazzék. Miután a fegyenc már kétszer szökött meg az ügyészség fogházából, most mindaddig bilincsbbe verve marad, amíg felebezési ügyét elintézik.

HIREK

Harmine új tábornok. Beogradból jelenti tudósítónk: A hadügyminisztériumban ukáz készül harmine ezredesnek tábornokká való előléptetéséről. Az ukáz a trónörökös keresztelése napján írják alá.

Jómkipurr. Szerdán este kezdődik a zsidók engesztelési napja, a Jóm Kippur. Az istentiszteletek a következőképpen vannak megállapítva: Kolnldre, szerdán este háromnegyed 6 órai kezdettel; reggeli ima, csütörtök reggel 6, a tóra kivétele 9, hit-szónoklat 10, Maskir (a halottakról való megemlékezés) fél 11, Muszaf fél 12 órai kezdettel. Mincha ima d. u. háromnegyed 4 és Neila (befejező) ima d. u. 5 órakor.

A rendőrtisztviselők egyenruhája. Beogradból jelenti tudósítónk: A belügyminisztérium szigorú rendeletet adott ki, mely szerint a rendőrtisztviselők csak a régi szerbiai egyenruhát viselhetik. Aki a rendeletnek nem tesz eleget, azt szigorúan megbüntetik.

Katonai behívások. A városi katonai ügyosztályhoz rendelet érkezett, mely szerint az 1902-es évfolyambeli önkéntesek közül azok, akiket a sorozás alkalmával a műszaki csapatokhoz osztottak, szeptember 29-én vonulnak be. A tényszőrökhoz beosztott hadkötelesek október hó 13-án kezdik meg katonai szolgálatuk teljesítését.

Kramer Imre hangversenye, amely szeptember 23-án este fél 9 órakor lesz a Kaszinóban, éppen olyan kiváló zenei eseménye lesz városunknak, mint amilyen a múlt heti Herzog-hangverseny volt. Kramer, aki Husay mester legkiválóbb tanítványa volt, egyetlen hangversenyt fog adni Becskerekén, amelynek műsorán a klasszikus és a modern hegedűszerzők legkiválóbbjai szerepelnek. A zongorakiséret nehéz munkáját Rubin Böske vállalta el. Jegyek az Orient hangversenyirodában előjegyezhetők.

Csaló ezredesné. Budapestről jelentik, hogy az Astória-szállóban tartóztatták Majslövic Mihály szerb ezredes elvált feleségét csalás miatt. A feltűnően szép asszony, aki a legjobb társaságokban fordult meg, milliókat csalt ki a hiszékeny emberekől azon mesével, hogy házat és budapesti telkét eladta, csak momentán nem tudja megkapni a vételárát.

A pornográfia

ellen nemzetközi tanács ült össze most Párisban. Ez a tanács a pornográf irodalom ellen egy nemzetközi szerződést is megszerkesztett, amelyet eddig huszonkét állam fogadott el. Sajnos, hogy arról nincs közlés, hány állam tartja is tényleg meg az ebben a nemzetközi szerződésben lefektetett elveket. Mindenesetre érdekes, hogy éppen Franciaország hívta egybe ezt az értekezletet. Ugy látszik a gálans franciák, akiknek fejebubján tulér már a mindenféle pornográfikus regény, rajz és egyéb „műalkotás”, szeretnének már egy kissé higgadtabb és tisztultabb modern művészetet látni. Amit az utolsó időkben ugyanis sub tituló — verizmus, naturalizmus, egyéni élet joga, stb. — elkövettek, az már jóval tulment azon a határon, amelyet a boldog béke időben pornográfának mondtak. Most már csak az a kérdés, hogy ki fogja eldönteni az egyes irodalmi műveknél a pornográfia lényegét. Lévéen ez nagyon nehéz és nagyon relativ dolog. Nekem, mondjuk például a shimmy egy nyilvánossági joggal felruházott malacság. Szomszédomnak viszont egy kellemesen jelentéktelen valami! Ha Arcubasev híres regényét a „Szanint”, amelyet annak idején mint rémesen erotikus valamit majdnem egész Európában elkoboztak — összehasonlíttuk Paul Viktor Margueritte: „Lerbiere kisasszony legényélete” című művével, amely a múlt hónapokban jelent meg, látnunk kell, hogy a Szanin valószínűleg imádságos könyv. Nem pornográfia elleni bizottságok kellene, hanem tisztultabb, idegességmentes, rendes életmód és több néptanító, aki neveljen.

Pótlószorozás a Vasár-terén. A városi katonai ügyosztály felhívja mindazokat, akik a nyári lószorozás alkalmával valamilyen oknál fogva nem vezették elő lovaikat (szamaraikat, öszvéreiket és szarvasmarháikat), hogy a szeptember 20-án, csütörtök reggel hét órakor a Vasár-terén tartandó pótsorozásra feltétlenül vezessék ki. A katonai ügyosztály figyelmezteti az érdekelteket, hogy mindegyik lesorozott lóval rendelkező polgár igazolót kap, hogy a jelentkezésnek eleget tett, ennek hiányában pedig a jövőben nem adhatnak el sem lovat, sem más igavonó állatot. A nyári sorozás óta vásárolt igavonókat is elő kell vezetni s így ezek sem képeznek a rendelkezés alól kivételt.

Minden jó, hogyha a vége jó. Kerek Antal szrpskiitebeji földmives házáat eddig ismeretlen tettesek nagymennyiségű szalonát vittek el. A nyomozást azonnal megindították, sőt talán már a tettes nyomában is voltak, amikor délfelé váratlan fordulat következett be. Megtalálták az elveszett szalonát. Kerek felesége vizet akart meríteni és amint felhuzza a kútkötelet, egy zsákot talál a végére kötve, amelyben az utolsó darabig benne volt a szalonja.

• **Atutalások, hitellevelek és csekkek** az összes bel- és külföldi piacokra, valamint **valutabiztosítások** árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúžna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Csendélet a falun. Jung Vilmos németeleméri és Drina Mihajlo szerbeleméri legény között nézeteltérés merült fel. Jung olyan alapos érvelésekkel bizonyította a magagazát, hogy Drinán nyolc napon belül gyógyuló sebeket állapított meg az orvosi vizsgálat. Az eljárás a heves legény ellen megindult.

• **Atutalásokat és csekkirásokat** — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére **valutabiztosításokat** legutányosabban ezek közül a **Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület.** Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

• **Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek.** Telefon 329.

Sport

Atlétika. K. A. O. E. atlétikai verseny. 100 m. síkfutás előny. 1. Valentin LASE (6) 11'3 mp. 2. Ems Eintracht-Frankfurt (e. n.) 11'3 mp. 3. Fenyvesi MAC (3) 11'3 mp.

Diszkoszvetés II. oszt. 1. Grün MTK 33'90 m. 2. Jano MAC 33'75 m. 3. Farkas MAC 32'60 m.

800 m. síkfutás, junior. 1. Rozsa MTE 2'07'5 mp. 2. Cséfal MTE 2'10 mp. 3. Szarvas MTE 2'13'6 mp.

110 m. gát. 1. Ujfaluczky FTC 18 mp. 2. Dénes LAC 18'2 mp. 3. Braun MTK 20 mp.

200 m. síkfutás. 1. Gerő KAOE 23 mp. 2. Kurunczy KAOE 23'1 mp. 4. Vida KAOE 25'1 mp.

Gerelyvetés. 1. Nizsalovszky FTC (3 m. előny) 56'40 m. 2. Hubert FTC (16 m. előny) 55'50 m. 3. Nagy MAC (12 m. előny) 47'80.

Rudigrás. 1. Farkas MAC 330 cm. 2. Törpényi BBTE 280 cm.

1000 m. síkfutás. 1. Schärer (Svájc) 2'33'7 mp. 2. Fonyó MTK 2'41'4 mp.

100, 200, 300, 400 m. staféta.

1. KAOE 2'08'4 mp.

300 m. síkfutás előny. 1. Paulovits MBSE (16 m. előny) 36'7 mp. 2. Rozsa MTE (16 m. előny) 36'7 mp. 3. Mészáros MAC (22 m. előny) 36'8 mp.

Megengedik a kétnyelvű jegyzőkönyvek használatát.

Elvi döntést hozott a belügyminisztérium.

Beeskerek, szept. 18.

Hosszabb ideje már vita tárgyát képezi a nagy kérdés, hogy a községi képviselőtestületi jegyzőkönyvet szabad-e az államnyelven kívül az illető község többségének a nyelvén is vezetni. A megyei közgyűlés Mariolana község határozatával kapcsolatban, mely fellebbezés folytán került a törvényhatósági bizottság elé, egy ízben kimondta, hogy a községek az államnyelv mellett bármely más nyelvet is használhatnak, amint az a magyar uralom idején is engedélyezve volt.

Bánságban legutóbb egy másik község is úgy határozott, hogy az államnyelven kívül a község lakosságának anyanyelvén is vezeti a jegyzőkönyvet. A határozatot megfellebbezték azzal, hogy a jegyző nem tud a szerben kívül más nyel-

ven s így a döntés keresztülvitele nehézségekbe ütközik.

A belügyminisztérium Vlaskalin inspektor aláírásával most rendeletet adott ki, amelyben véglegesen tisztázta a régóta huzódó ügyet. A belügyminisztérium leiratában elmondja, hogy a községi jegyző az alkotmány harmadik szakasza értelmében csak az állami nyelvet köteles tudni, más nyelv bírása pedig nem kötelező. Abban az esetben, ha a jegyző vagy a községi tisztviselők közül senki sem beszél a kérdéses nyelvet, a jegyzőkönyvet kizárólag szerbül, illetve horvátul vagy szlovénül vezethetik, ha azonban valamelyik községi tisztviselő beszéli az illető kisebbség nyelvét, a szerb nyelven kívül a magyart, németet vagy más nyelvet is használhatják a jegyzőkönyv megszerkesztésénél.

Megkezdtek a hadinyereség-, jövedelmi és vagyonadó végleges kivetését.

Kifogásolják az új abc-és rendszert. — Sok a fellebbezés.

Beeskerek, szept. 18.

Az összes előmunkálatok befejeztével aktuálisá vált a hadinyereség-, a jövedelmi- és vagyonadó végleges kivetése. Az adókiadó-bizottság, a melyre az adóösszeg megállapítása hárul, eredetileg — mint a „Torontal” megírta — szeptember tizedikére tűzte ki a megbeszélő tárgyalás megtartását. Mivel azonban a bizottság legtöbb tagja teljesen tájékozatlan volt a folytatandó munka felől, másrészt meg többen csak homályosan ismerték az erre vonatkozó rendelkezéseket, szükségessé vált, hogy e téren még hiányos ismeretének kibővítése céljából haladékokat kapjon. A pénzügyigazgatóság, mint előre látható volt, respektálta az amugy is alapos indokot és készséggel beleegyezett abba, hogy a bizottság hét nappal később kezdje meg nagyfontosságú munkáját.

A bizottság a rendelkezésére álló adat felhasználatára a szükséges adatok és rendeletek beszerzésére, illetve áttanulmányozására, úgy hogy a jelzett határidőre teljesen elkészült az előkészítő munkálatokkal. Tegnapra, amikor az igazgatóság az új terminust kitűzte, már beidézték az adózók első csoportját, akikkel le is tárgyalták a hadinyereség-, jövedelmi- és vagyonadót.

Az adókiadó-bizottság — melynek elnöke Jankovity Koszta, beidézi abc sorrendben az adózó feleket és közli velük, hogy 1917., 1918., 1919. és 1920. évre hadinyereség, 1918., 1919.

és 1921. évre jövedelmi- és vagyonadót tartoznak fizetni. Felolvastatja a javaslatot, amelyből kitűnik, hogy a kincstári előadó az egyes években mily összegben állapította meg az adózó jövedelmét és vagyonát. Az adózó erre megteszi észrevételeit, amire a bizottság zárt tárgyaláson megállapítja a végleges adóalapot és ezt közli a féllel. A határozatról a fél írásbeli végzést kap, amelynek kézhezvételétől számított 14 nap alatt fellebbezhet.

Az adókiadás első napján, vagyis tegnap, az A betűsök kerültek sorra. A legtöbb adózó fellebbezéssel él, mert a megállapított összeg a legtöbb esetben felülmúlja az illető fél teherbírást. Az abc sorrendben bevezetett új rendszert sokan kifogásolják és sokkal helyesebbnek tartják a régi módszert, amikor foglalkozási ágak szerint történt a kivetés. Az azelőtti rendszer lényegesen egyszerűsített a bizottság munkáját, azonkívül pedig az adózó polgár sokkal könnyebben tájékozódhatott.

Néhányan, főleg azok, akik elsőnek kerültek sorra, kifogásolták azt is, hogy a bizottság nem indokolta eléggé a jövedelemadónál, hogy milyen alapon állapította meg az előadó a jelzett összeget.

A bizottság mindennap tart ülést. Nagy körültekintést és gondos figyelmet igénylő munkáját előrelátólag csak hetek múlva fejezheti be.

A magyar kölcsön ügye.

A „Torontal” tudósítójának távirata

Geaf, szept. 17.

Politikai és pénzügyi körökben igen kedvezően ítélik meg a magyar kölcsön ügyét. Ugy vélik, hogy a

Népszövetség és a jóvátételi bizottság ellenőrzésével a nemzetközi nagyobb kölcsön folyósítható. Ettől a megoldástól a kisenként sem zárkózik el, csak bizonyos garanciákat követel Magyarországtól.

Tokió ujjaépítése.

Yokohama nem születik újjá. A szigetország új fővárosa még szebb lesz mint valaha volt.

Wien, szept. 16.

Szabad ég alatt tartotta meg Japán admiralis rekonstruált kormányza az első minisztertanácsot, mert megenyhülve bár, de még újabb és újabb lökésekkel dúlt a földalatti vihar a japán főváros alatt, amikor a miniszterek összegyűltek tanácskozni az — ujjáépítésről. Néhány tárca cserélt csak gazdát a kormányban, közöttük a belügyminisztérium, amelynek élére Gotha báró került, Tokió városának sok éven át volt erősekké és nagyvonalu polgármestere. Most, amikor Tokiónak jóformán minden középülete és a tokiói házaknak jórésze romokban hever, Gotha báró feladatává lett ujjáépíteni a rombadólt főváros mellett a rombadólt városok egész sorát. Ezek a rombadólt városok Japán illusztriális centrumai, hiszen a japán ipar kilencven százaléka azon a százharmincezer négy-szögkilométer területen helyezkedett el, amelyen végigsöpört a földrengés.

Yokohama nem fog többé ujjáépülni, hiszen itt a rombolás teljes volt és részben szétrombolta azt a — talajt, amelyen a több mint félmillió város, amerikai időpontban hirtelen kinőtt a kis halászfaluból. De Yokohamára nincs is szükség többé és Yokohamát pótolni fogja az új Tokió, hiszen Yokohama voltaképpen Tokió kikötővárosa volt, alig 25 kilométerre feküdt a fővárostól és villamosvasut kötötte össze vele. Minden tizenkét percben indult egy ilyen hat-hat vagonból összekapcsolt vonat Tokióba, negyven perc alatt téve meg az utat, sebesen, pontosan és simán. A vagonok igen elegánsak voltak és igen kényelmesek, széles üvegablakokból szép kilátás nyílt a tengerre és este a kivilágított kocsi fényárral öntöttek el az utat. A vasúti vonalat utóbb meghosszabbították Japán Tokió mellett legnagyobb városáig, Osakáig, amely most egy déig a főváros szerepét fogja betölteni, nagyobb zökkenések nélkül. Hiszen Osaka lakossága sem esik távol a két milliótól, Osaka modernebb város a régi Tokiónál és technikai intézményeiben is kiállta a versenyt Tokióval. A nagy japán napilapok jórészt két kiadásban jelentek meg, Tokióban és Osakában, ahol szintén volt nyomdájuk, újságpályájuk: tehát a japán sajtó tevékenységét nem akasztotta meg a földrengés. Az osakai szerkesztőségek és az osakai nyomdák folytatják a munkát. Tokió szintén a tenger partján fekszik és a tokiói kikötő kiépítésének nincsenek nagyobb nehézségei, mint a yokohamai kikötő ujjáépítésének. Gotha báró már tokiói polgármestere idején tervezte a főváros nagy kikötőjének kiépítését, de akkor visszariadtak a költségek miatt és nem akarták válságba sodorni Yokohamát. Most sem az egyik, sem a másik szempont nem áll fenn többé, tehát Yokohama új-

**KASZINÓ
VENDÉGLŐ
ÁTVÉTEG**

Tisztelettel értesítjük a nagyrészt közönséget, hogy a **Kaszinó vendéglő és étterem** a hozzá tartozó összes mellékhelyiségekkel együtt átvettük és azt saját kezelésünkben tovább vezetjük. Minden törekvésünk odairányul, hogy **ízletes ételek és kitűnő tiszta italok**, valamint szolid és figyelmes kiszolgálás révén a t. közönség teljes megelégedését kiérdemeljük. — **Heti vagy havi abonenseket igen előnyös feltételek mellett vállalunk.** — A n. é. közönség nagybecsű támogatását kérve, vagyunk kiváló tisztelettel!

Scheinring Gusztáv és Daié Žarko, kaszinó vendéglősök.

ból halászfalu lesz, amint az volt egy félszázad előtt és Tokió városával együtt kiépül most Tokió kikötője. Tokió tehát nagyobb lesz, mint valaha volt...

Pedig Tokió így is a legnagyobb kiterjedésű városok közé tartozott. Yokohama már erősen közeledett az európai-amerikai várostípushoz és ez pecsételte meg sorsát. Tokió sokkal inkább alkalmazkodott a föld-rengésjárta talajhoz és ha az üzleti negyedben voltak is newyorki méretű felhőkarcolók, ezeknek a tető-teraszáról egész különös kilátás nyílt. A felhőkarcolók körül törpe, földszintes, vagy legfeljebb egyemeletes házak feküdtek egymás mellett, szűk, kanyargós átkeintetlen kis utcákban, úgy mintha száz és ezer falu zsufolódott volna össze. A centrumban takarékoskodtak a telkekkel és így szorosan összeleltek a törpe házak, a külvárosokban azután már kertek is voltak a törpe házak körül: és így teljes volt a falunak, vagy a kerti városnak benyomása. Tokió lakosságának nagyrésze családi házban lakott, minden családra jutott egy ház és ezáltal kellett abnormisan terjeszkednie a városnak. ahol még a fa és a bambusz maradt a legfőbb építkezési anyag. Így azonban aránylag kevés emberáldozatot követelt a földrengés Tokióban, ahol könnyebb volt menekülni a házak összeomlása elől, sőt valószínű, hogy nem is földrengés okozta a tokiói házak nagyrészenek pusztulását, hanem inkább a földrengés után keletkezett tűz, amelynek természetesen könnyű prédái voltak ezek a kis házak. Hiszen Tokióban azelőtt sem mult el nap legalább három-négy tüzeset nélkül és a felhőkarcolók tető-teraszáról a város egy-két pontján mindig lehetett füstfelhőket látni. A tüzesetek azért is gyakoriak voltak, mert a kis tokiói papírházaknak nincsen kéményük és többnyire nincsen fedett tüzhelyük sem, hanem a hibátsi helyettesíti a kályhát, egy nyitott bronz- vagy porcellán-edény, amelyben faszén ég. Sok száz-ezer ilyen hibátsi borult fel a földrengés által az elhagyott kis házakban és ez a magyarázata a tűz pusztításának.

A földrengés lehetőségéhez kell majd alkalmazkodnia Gotho bárónak. Tokió ujjáépítésénél, ha nem akarja, hogy Yokohama végzeté érje el az új Tokió lakosságát. Yokohama utcai forgalmában az autómobil dominált, úgy mint Kína modern városában, Sang-Hai-ban, míg a keskeny tokiói utcákon nem fért el más, mint a ríska, az ember által vont nagykerékű konfliktalyiga. Az autómobilok csupán néhány főútvonalon mozoghattak és ezeket a főútvonalakat is sok ezer kis ház lebontásával kellett megnyitni akkor, amikor képtették a villamosvasut vonalait Tokióban. A villamosvasuton sem volt könnyű eljutni a város egyik pontjáról a másik pontra, mert Tokió közepén hatalmas közlekedési akadály gyanánt áll a császári palota épületeinek tömkelege kettős várfaltól és óriási

parktól övezve. A felhőkarcolókról is csak a császári palota csúcsait lehetett látni, úgy elrejtőzik a Mikádó lakóhelye a park közepén és nagy vívmány volt az, amikor a park külső részét az első faltól a második falig megnyitották a sétálóknak számára. A második fal kapuját csak kevesen léphetik át és a szentségnek tekintett császári palota tiszteletéből a villamosvasut vonalait nem lehetett átvezetni a park külső részén sem. Ezért kellett nagyot kerülniök a villamosvasut kocsijainak, ha egyik negyedből a másik negyedbe akartak átjutni és ez komplikálta Tokió villamoshálózatát, úgy hogy a régi tokiói lakosok is kénytelenek voltak tanácsot kérni, ha egy olyan vonalat akartak használni, ahol csak ritkán jártak. Gyalog azután még bajosabb volt eltalálni Tokió egyik pontjáról a másik pontra: a sok ezer utca megtevesztően hasonlított egymásra, a házak alig három-négy típus közt oszlottak meg és egyformák voltak a házak előtt azok a kis láda-asztalok, amelyek az üzleti kirakatokat helyettesítették. Tokióban eltévedni igazán nem volt nehéz mesterség.

Igen valószínű, hogy a Mikádó az ujjáépítés éve alatt is Tokióban fog maradni, hiszen a császári palota nem rongálódott meg tulságosan: és igen súlyos vétség volna a japán tradíciók ellen, ha a Mikádó hosszabb időre hagyná el a palotát. Ezt nem fogja megtenni azért sem, mert Osakában nem zárkozhathaték el így a világ elől és nem válhatnék olyan láthatatlanná, mint — tokiói Vatikánjában. Már pedig a láthatatlanság nélkül talán szétfoszlanék a Mikádó nagy nimbusza, amely már amúgy is vesztett erejéből. Gotho báró majd megpróbálja ujjáépíteni Tokiót, úgy hogy a Mikádó palotája a két nagy várkerttel ne legyen olyan súlyos közlekedési akadály, mint volt idáig, de arra gondolni sem lehet, hogy a közlekedési hálózat megjavításának érdekében feláldozzák a várkert egy részét.

Filc-, diffin-pán-kalapok érkeztek!

Ruhák, Jumperek és bluzokban nagy választék
Filckalapvasalást és kalapalkitást jutányos árban vállal
ASZLÁNYI JULIA
kalap- és nődivatterme
Nemanjina (Jenő herceg) u., Tunner-ház.

KARBID

 ismét :: raktáron

Özv. Guttmann Jakabné és Fiainál V. Becskerek.

1744

ÚJ MODERN MOTORHAJÓ „ZLATIBOR“ A TISZÁN

Gyorshajózás.

Legjobb összeköttetés az összes bánáti és bácskai vonatokhoz.

Indul: Stari Bečejről 5, 9:30, 13:10 és 17 órakor.

Novi Bečejről 6, 10:30, 14:45 és 18 órakor.

1714

Polgármesteri hivatal V. Becskerek.
14254/923. szám.

Mészbeszerzés.

100 mm. méz beszerzésére az árlejtés kiíratik.

Az ajánlatok f. é. október hó 6-ig Polgármesteri hivatal V. Becskerek cím alatt adandók be.

V. Becskerek város tanácsának szeptember 2-iki üléséből.

Aleksity, polgármester.

Árverési hirdetés.

Folyó hó 23-án, vasárnap délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen 1 db községi tenyészbika eladatik. Az árverés a községi házában lesz megtartva.
Keča, 1923 szeptember 17.

Miksić, bíró. 1742 Kiss, jegyző.

Felső magyar gimnazista, aki a szerb nyelvet bírja, ajánlkozik
instruktornak.

Elfogad magántanulókat is.

1743 Cim a kiadóban.

Haláleset miatt 1748

borpincémet

eladom, esetleg bérbe is adom. Eladó kb. 200 hktl. üres transzport hordó és a teljes pinceberendezés.
Bobek György, Nicky-utca.

Házmasternek

a téli hónapokra egy fiatal pár ajánlkozik.

1747 Cim a kiadóhivatalban.

Üveg-, porcellán- és lámpa-
árúkból, valamint képeretek-
és tükrökben nagy választék!

Vendéglői felszerelések, üvegszervizek és konyhaberendezések a legolcsóbban beszerezhetők

Drobac Bogdan

üveg-, porcellán- és lámpaárúkereskedésében Veliki Becskerek, Zsitni trg (Buza-tér), a városi mérleggel szemben.

Mindenféle tükörjavítást olcsón és pontosan eszközölök.

Ügyes rodista kisasszonyt

kezdőt, szerb-magyar nyelvtudással keresünk. Írásbeli ajánlatokat „Ügyes” jellegre a Torontal kiadóhivatalához kell címezni.

SEGÉD

a divat- és kézműművészekből, aki a szerb, magyar, német és román nyelvet bírja, azonnal felvétetik.

PÉNZTÁRNOKNO

ügyes és megbízható, szintén felvétetik.
Csuos János V. Becskerek, Aleksandrova u.

Ugyanott jó állapotban levő üzleti ártányok és pultok eladó.

Elcserélném

Hódmező-Vásárhelyen levő kis családi hazamat Veliki Becskerek vagy környékén egy hasonlóért.

Cim a Torontal kiadóhivatalában.

Több évi gyakorlattal bíró feltétlenül perfekt

német-magyar

gyors- és gépirónót

keresünk azonnali belépésre.

Kizárólag írásbeli ajánlatokat kérünk életkor, eddigi működés, iskolai végzettség és fizetési igények megjelölésével.

Expert gabonakereskedelmi rt.
Veliki Becskerek. Postafiók 44.

Amerika-városrészen egy kisebb jókarban levő polgári

ELÁZ

szabadkézből eladó
Bajza utca 2081. sz. a.

A Nagybecskereki tengerifeldolgozó és olajgyár rt.-nál Vel. Becskereken

0.815/825 minőségi sulyu

viztisza
finomított petróleum

bármily mennyiségben jutányos áron kapható.

1735
Sürgöncim: Olajgyár Velikibeckerek.
Telefonszámok: 203 és 226.

Egy családi ház

szabadkézből eladó.

Bővebbet Szave Tekelija u. 3096.

1739 Tóth Sándorné

1746

MUNKÁSOK!

A velikibeckereki cukorgyár üzemét f. hó 21-én, pénteken reggel 6 órakor kezdi meg.